

ทำไมจึงทำวิจัยแบบข้าม วัฒนธรรม*

ผู้สรุปความ**

ดร.นพวรรณ โชติบัณฑิต

ผศ.ดร.คุณหญิง โยเหลา

ก่อนอื่นเราต้องตั้งคำถามว่า
ทำไมเราจึงทำวิจัยข้ามวัฒนธรรม การ
วิจัยแบบข้ามวัฒนธรรมมีความแตกต่าง
อะไรบ้างกับการวิจัยแบบอื่น ๆ ในราย
งานครั้งนี้ จะมีการอธิบายถึงคุณค่าของ
การที่จะศึกษาอะไรที่นอกเหนือไปจาก
สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของตน
เอง ตลอดจนการที่แนวคิดแบบข้าม
วัฒนธรรมสามารถช่วยให้เราเกิดความ
หยั่งรู้เพิ่มขึ้นในการศึกษาพฤติกรรม*

* สรุปความจาก Why Cross - cultural ? , Keynote Address at the
"Workshop on Cross - Cultural Research in Behavioral Sciences",
Bangkok January, 1997 โดย Professor Dr. Daphne M. Keats,
University of Newcastle

** อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บางท่านอาจจะแย้งว่าเราก็มีปัญหายุ่งยากพออยู่แล้วในการทำวิจัยภายในวัฒนธรรมของเราเอง ทั้งที่ยังไม่ได้ไปเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอื่นซึ่งแตกต่างไปจากของเรา ในเรื่องนี้ผู้เขียนไม่ได้มีเจตนาที่จะเสนอให้เราเลิกศึกษาพฤติกรรมในวัฒนธรรมของเรา แต่ผู้เขียนมีความเชื่อว่าแนวคิดแบบข้ามวัฒนธรรมนั้นนอกจากจะให้คำตอบที่สำคัญในตัวของมันเองในเชิงทฤษฎีแล้ว ยังจะสามารถช่วยชี้แนะให้เราจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ในวัฒนธรรมของเราได้ด้วย จึงจะขอขยายความคิดในแนวนี้นี้ในรายงานฉบับนี้

ขั้นแรกเราควรจะต้องรู้ความหมายของคำว่า ข้ามวัฒนธรรม อย่างแจ่มแจ้งเสียก่อน ก่อนที่เราจะพูดถึงคำว่าข้าม เราต้องตกลงกันให้ได้ก่อนว่าคำว่า “วัฒนธรรม” นั้นหมายถึงอะไร

ในการศึกษาซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีที่สุดเรื่องหนึ่ง Kroeber & Kluckhohn (1952) ได้ทำการสำรวจนิยามต่าง ๆ และพบนิยาม 6 แบบคือ ในเชิงพรรณนา เชิงประวัติศาสตร์ เชิงบรรทัดฐาน เชิงจิตวิทยา เชิงโครงสร้าง และในเชิงการก่อกำเนิด Berry, Poortinga, Segall & Dasen (1992, p. 166) ได้

สรุปลักษณะของนิยามทั้ง 6 แบบ ดังต่อไปนี้

เชิงพรรณนา ลักษณะที่พยายามจะกล่าวถึงด้านต่าง ๆ ทุกด้านของชีวิตมนุษย์ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ซึ่งผู้เขียนในลักษณะนี้เห็นว่า เป็นตัวอย่างของสิ่งที่หมายถึง วัฒนธรรม

นิยามนี้เน้นที่ภาพรวมของวัฒนธรรม
เชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะที่มีแนวโน้มที่จะเน้นการสะสมทางประเพณีตามกาลมากกว่าที่จะเน้นปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมหรือภาพรวมของวัฒนธรรม

นิยามแนวนี้นี้ไม่รวมปัจจัยทางชีววิทยา

เชิงบรรทัดฐาน ลักษณะซึ่งเน้นกฎเกณฑ์ที่มีร่วมกันในการทำกิจกรรมของกลุ่มคน

นิยามเชิงบรรทัดฐานนี้ต่างกับ 2 แบบแรกในแง่ที่ว่า 2 แบบแรกนั้นมีลักษณะให้สังเกตเห็นได้ชัดเจน ในขณะที่แบบบรรทัดฐานนี้มีลักษณะในเชิงที่เป็นที่เข้าใจกันแม้จะไม่แสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจน ซึ่งมาสนับสนุนลักษณะภายนอกที่สังเกตเห็นได้

เชิงจิตวิทยา ลักษณะที่เน้นเรื่องต่าง ๆ ทางจิตวิทยารวมทั้งเรื่อง

การปรับตัว การแก้ปัญหา การเรียนรู้ และนิสัยต่าง ๆ

ลักษณะเชิงจิตวิทยานี้กว้างมาก เพราะรวมปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม ทั้งที่เห็นได้ชัดเจนและทั้งที่เป็นที่เข้าใจกัน

เชิงโครงสร้าง ลักษณะที่เน้นรูปแบบหรือการจัดระบบของวัฒนธรรม

ถึงแม้ลักษณะแบบนี้จะคล้ายกับแบบพรรณนาในแง่ที่สนใจเกี่ยวกับภาพรวม แต่ก็ต่างกันในเรื่องที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างกันซึ่งก่อให้เกิดระบบที่มีการบูรณาการร่วมกันขึ้น

เชิงการก่อกำเนิด ลักษณะที่มีการเน้นรากเหง้าหรือการก่อกำเนิดของวัฒนธรรม

ลักษณะแบบนี้พิจารณาว่าวัฒนธรรมเกิดมาจากการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของกลุ่ม และจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ตลอดจนกระบวนการสร้างสรรค์อันเป็นคุณสมบัติของมนุษย์

Kroeber & Kluckhohn (1952, p.181, cited in Berry et al., P.166) ได้เสนอนิยามของเขาดังนี้

“วัฒนธรรมประกอบด้วยรูปแบบของพฤติกรรมทั้งที่เห็นได้ชัดและ

เป็นที่เข้าใจกัน ซึ่งมนุษย์ได้รับมาและถ่ายทอดต่อไปโดยสัญลักษณ์ ก่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งความสัมฤทธิ์ในเชิงวัตถุด้วย แก่นสำคัญของวัฒนธรรมประกอบด้วยความคิดและค่านิยมอันเนื่องมาจากประเพณี (ซึ่งได้รับสืบทอดและคัดสรรแล้ว) ระบบวัฒนธรรมนี้ในแง่หนึ่งอาจจะมองได้ว่าเป็นผลผลิตของการกระทำ แต่ในทางกลับกันก็อาจจะมองได้ว่า เป็นตัวก่อให้เกิดการกระทำต่อ ๆ ไป เท่าที่กล่าวมาทั้งหมดชี้ให้เห็นว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คนมีส่วนร่วมภายในกลุ่มของตน นิยามบางอันเน้นหนักที่องค์ประกอบทางด้านที่มองเห็นชัดเจน บางอันเน้นทางด้านที่เป็นที่เข้าใจกัน วัฒนธรรมของกลุ่มหนึ่งไม่ได้อยู่แต่ภายในขอบเขตของชาติพันธุ์เดียวกัน อาจจะมีวัฒนธรรมย่อยหลาย ๆ อันภายใต้กลุ่มวัฒนธรรมใหญ่ และกลุ่มที่ว่านี้อาจจะมีพื้นเพของชาติพันธุ์เดียวกันหรือไม่ก็ได้ มโนภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมนี้รวมถึงทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นวัตถุหรือพฤติกรรมและค่านิยมที่คนมีส่วนร่วมในกลุ่ม แต่ไม่ใช่ตัวกลุ่ม

ถ้าเช่นนั้นข้ามวัฒนธรรมหมายถึงอะไร เราอาจจะพบนิยามของข้าม

วัฒนธรรมได้มากมายเช่นเดียวกับนิยามของวัฒนธรรม (e.g. Brislin, Lonner & Thorndike, 1973; Triandis, 1980; Berry, Poortinga, Segall & Dasen, 1992) นิยามเหล่านี้ล้วนแต่เกี่ยวข้องกับบทบาทของปัจจัยทางวัฒนธรรมต่อพฤติกรรม เพียงแต่นำด้านต่าง ๆ มากน้อยต่างกัน ด้านหนึ่งคือการนำผลสรุปไปใช้อ้างอิงในสถานการณ์อื่น แกมมุนนี้ ได้ตั้งปัญหาว่าทฤษฎีและผลวิจัยทางจิตวิทยานั้นมีความเป็นสากลหรือไม่ อีกด้านหนึ่งคือเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางวัฒนธรรมและพฤติกรรม ซึ่งประเด็นปัญหาคือการทำนายพฤติกรรมจากปัจจัยทางวัฒนธรรม ตลอดจนประเด็นที่ตามมาว่าจะทำวิจัยนี้ในเชิงประจักษ์ได้อย่างไร และด้านที่สามก็คือความสนใจสิ่งที่เกิดขึ้น เมื่อคนประสบความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในวัฒนธรรมของตน เช่น การศึกษาเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม การศึกษาเรื่องคนต่างด้าว ตลอดจนการศึกษาเรื่องการปฏิสัมพันธ์อื่น ๆ กับคนต่างวัฒนธรรม

มีศัพท์อื่น ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเหมือนกัน ทั้งจิตวิทยาวัฒนธรรมและมานุษยวิทยาวัฒนธรรมต่างสนใจเกี่ยว

กับบทบาทของวัฒนธรรม แต่ไม่ใช่แนวทางเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ จะใช้วิธีการเชิงชาติพันธุ์วรรณนามากกว่า เราจะพบศัพท์ “ระหว่างวัฒนธรรม” (intercultural) และ “ข้ามวัฒนธรรม” (transcultural) ซึ่งทั้ง 2 คำนี้ก็มีความหมายเหมือนกับข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural) แต่ทางจิตเวชจะนิยมใช้ศัพท์ transcultural มากกว่า

ศัพท์ซึ่งไม่ได้มีความหมายเหมือนกันคือ จิตวิทยาข้ามประเทศและจิตวิทยาท้องถิ่น จิตวิทยาข้ามประเทศเป็นเรื่องเกี่ยวกับเขตแดนทางการเมืองซึ่งต่างไปจากเขตแดนทางวัฒนธรรม ดังตัวอย่างสังคมที่มีวัฒนธรรมหลากหลายอยู่ด้วยกัน ส่วนจิตวิทยาท้องถิ่นนั้นชี้ให้เห็นว่าในท้องถิ่นหนึ่งก็มีจิตวิทยาของคนในท้องถิ่นนั้น แต่ว่าท้องถิ่นนั้นจะเป็นของประเทศใด หรือมีกลุ่มวัฒนธรรมใดรวมอยู่ด้วยก็ยังไม่สามารถจะตอบได้มากนัก ตัวอย่างเช่น จิตวิทยาของประเทศอเมริกาเป็นจิตวิทยาท้องถิ่นของประเทศนั้นหรือเปล่า

ได้มีการโต้แย้งกันว่าน่าจะรวมเอาปัจจัยทางวัฒนธรรมเข้ามาไว้ในการสอนจิตวิทยาด้วย ซึ่งความคิดเช่นนี้ได้

รับการสนับสนุนจากสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกันซึ่งเห็นความสำคัญของปัจจัยทางวัฒนธรรม ที่จริงแล้วก็มี ความคาบเกี่ยวกัน ระหว่างจิตวิทยาข้ามวัฒนธรรม และสาขาอื่น ๆ เช่น การศึกษา มานุษยวิทยา สังคมวิทยา การจัด การ และจิตเวช

งานวิจัยแบบข้ามวัฒนธรรม แตกต่างจากวิธีการอื่น ๆ ในแง่ที่ใช้การเปรียบเทียบเป็นสำคัญ วิธีการวิจัยแบบเปรียบเทียบนี้ช่วยตอบคำถามเกี่ยวกับความเป็นสากล และการนำไปใช้ใน สภาพทั่วไปของผลการวิจัยที่ทำใน วัฒนธรรมหนึ่งแล้วถูกนำไปใช้ในอีก วัฒนธรรมหนึ่ง ดังนั้นวิธีการแบบนี้จึง เป็นแนวทางหนึ่งในการนำความคิด ใหม่ ๆ มาสู่ความคิดหลักของสาขาวิชา

ปัญหาเกี่ยวกับความเป็นสากล

ปัญหาสำคัญอันหนึ่งของงาน วิจัยข้ามวัฒนธรรมทางจิตวิทยาก็คือ ทฤษฎีและผลวิจัยที่พบในวัฒนธรรม หนึ่งจะนำไปใช้ในอีกแห่งหนึ่งได้หรือไม่ และได้ในระดับไหน

ปัญหานี้เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ของจิตวิทยาในฐานะที่เป็นศาสตร์ทาง วิทยาศาสตร์ นักเคมีและนักฟิสิกส์ไม่ ประสบปัญหานี้เพราะเขาถือว่าพฤติ

กรรมของมนุษย์ไม่สามารถเปลี่ยน แปลงกฎธรรมชาติได้ นักวิทยาศาสตร์ ชีวภาพยอมรับว่ามีกระบวนการพื้นฐาน ที่ใช้ได้กับคนในทุกสภาพแวดล้อมทาง วัฒนธรรมและสังคม แต่วิถีทางที่คน เหล่านั้นแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรม อาจจะต่างกันได้มาก แรงขับต่างๆ เช่น ความต้องการทางชีวภาพที่จะสืบพันธุ์ กิน นอน ดื่ม และสื่อสาร เป็นสิ่งที่มีใน มนุษย์ทุกคน แต่วัฒนธรรมต่าง ๆ ก็จะมี การสนองความต้องการเหล่านี้ใน แบบต่าง ๆ กัน

ปัญหาของพฤติกรรมศาสตร์ดัง เช่นจิตวิทยาคือ ทฤษฎีและข้อมูล ที่มี พื้นฐานมาจากการอ้างอิงทางพฤติกรรม ในขณะที่พื้นฐานทางพฤติกรรมนั้นได้ รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมที่ผู้ทดลอง ทำการสังเกต ตลอดจนอิทธิพลของ วัฒนธรรมของผู้ทำการทดลอง ดังนั้น การอ้างอิงและทฤษฎีที่ได้มาก็ไม่ใช่ว่า จะไม่ได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมนั้น ๆ คือไม่ได้ปลอดจากอิทธิพลของวัฒนธรรม นั้น ไม่มีคำถามว่าเราจะนำไปใช้ใน สภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมอื่น ๆ ได้ ในระดับไหน

แหล่งความรู้โดยทั่วไปมักจะอยู่ ที่หนังสือและวารสารของสาขาวิชา

ของเรา พวกเราบางคนอาจจะได้รับประสบการณ์จากการศึกษาในต่างประเทศ หรือจากการอบรมของผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศเป็นครั้งคราวในการประชุมทางวิชาชีพ เราสามารถจะเชื่อถือได้หรือไม่ว่าความรู้ที่ได้รับจากแหล่งเหล่านี้สามารถนำไปใช้ได้ในทุกแห่ง

เราต้องพึ่งพาโครงสร้าง วิธีการ ข้อมูล การอ้างอิง ซึ่งมาจากแหล่งวัฒนธรรมอื่น ตลอดจนนำความคิดเหล่านี้มาใช้ในวัฒนธรรมของเราเอง บ่อยแค่ไหน ที่จริงแล้วบ่อยทีเดียวที่เรา รู้สึกว่าความคิดเหล่านั้นเอามาใช้ในสถานการณ์จริงในสภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมของเราไม่ได้

ในการที่เราได้ไปเรียนต่างประเทศ เราสามารถนำความคิดต่าง ๆ จากประเทศนั้น ๆ มาใช้อย่างประสบความสำเร็จในประเทศของตนเองได้ไหม ถ้าไม่ได้ ทำไมจึงทำไม่ได้ และทำไมไม่ได้เมื่อไหร่ หรือว่าเราจะต้องปรับความคิดเหล่านั้นให้เข้ากับสภาพของวัฒนธรรมแห่งใหม่ ในการปรับนี้จำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง และทำไมต้องเปลี่ยน

เราพบบ่อยเหมือนกันว่าความคิดซึ่งดูว่าน่าจะใช้ได้ในสภาพของวัฒนธรรมใหม่ เมื่อนำมาใช้จริง ๆ กลับไม่ได้ผล ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

สำหรับวัฒนธรรมอื่น ๆ เล่าคนในวัฒนธรรมที่ต่างไปจะมีปฏิกริยาที่ต่างออกไปไหม ข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่นที่แตกต่างกันไปจะสนับสนุนหรือค้านผลการศึกษาเดิม

กล่าวโดยสรุป ปัญหาความเป็นสากลก็คือปัญหาการนำสิ่งที่พบในวัฒนธรรมหนึ่งไปใช้ในวัฒนธรรมอื่น ๆ นั้นเอง อย่างไรก็ตามถ้าพฤติกรรมใดมีลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ ก็ไม่ได้หมายความว่ากระบวนการทางจิตพื้นฐานจะไม่เหมือนกันกับของวัฒนธรรมอื่น ๆ เพียงแต่ว่ามันแสดงออกมาในวิธีที่ต่างออกไปเท่านั้น ในการที่จะตรวจสอบว่าเหตุการณ์เป็นดังกล่าวหรือไม่ เราจำเป็นต้องมีวิธีการที่จะจัดการกับความแตกต่างในการแสดงพฤติกรรมออกมา ในขณะที่ ก็ต้องสามารถตรวจสอบว่ากระบวนการพื้นฐานภายในจิตเหมือนกันหรือไม่

สถานการณ์แบบนี้นำไปสู่คำถามเรื่องการนำผลการศึกษาไปใช้กับวัฒนธรรมอื่นสามารถทำได้ในระดับที่

แตกต่างกันหลายระดับหรือไม่ ดังตัวอย่างเรื่องความก้าวร้าว

ความเป็นสากลในเรื่องความก้าวร้าว

ลักษณะ	ทางชีววิทยา	มีทุกวัฒนธรรม	มีเฉพาะวัฒนธรรม
การเกิดความก้าวร้าว	ใช่	ใช่	ไม่ใช่
ก้าวร้าวต่อคนอื่น ๆ	ใช่	ใช่	ใช่
อคติตามเพศ	?	ใช่	ไม่ใช่
แรงจูงใจ	ไม่ใช่	ไม่ใช่	ใช่
เป็นการเรียนรู้	ไม่ใช่	ใช่	ใช่
รูปแบบการกระทำ	ไม่ใช่	ไม่ใช่	ใช่
รูปแบบการควบคุม	ไม่ใช่	ไม่ใช่	ใช่

References : Kornadt et al., 1992; Wilson, 1975; Bhuapirom; 1985; Smith & Bond, 1993; Lorenz, 1967.

จากแง่มุมทางสังคมชีววิทยา และจากการศึกษาทั้งทางมานุษยวิทยา และข้ามวัฒนธรรมในหลาย ๆ วัฒนธรรม มีการเห็นพ้องกันว่า ความก้าวร้าวใน มนุษย์เป็นสิ่งที่มิในทุกวัฒนธรรม ไม่ มีวัฒนธรรมไหนเลยที่ไม่มีการกระทำ ก้าวร้าว ถึงแม้ว่าพื้นฐานทางชีววิทยาจะมี ร่วมกันในทุกวัฒนธรรม แต่ความก้าวร้าว เป็นสิ่งที่เรียนรู้ และควบคุมได้ในทุก วัฒนธรรม ความแตกต่างระหว่างวัฒน ธรรมต่าง ๆ อยู่ที่ชนิดของการกระทำ แรงจูงใจ ตลอดจนรูปแบบของการ

ควบคุม ซึ่งแต่ละวัฒนธรรมก็จะมี ลักษณะเฉพาะของตน

ปัญหาการเปรียบเทียบ

ในเมื่อมีการนำไปใช้ ในวัฒนธรรม อื่นในระดับต่าง ๆ กัน ดังนั้น เราจะ เปรียบเทียบพฤติกรรมในวัฒนธรรม มากกว่า 1 แห่ง ได้ในระดับไหน

สิ่งที่เราสนใจศึกษามีอะไร ทำนองเดียวกันที่จะเปรียบเทียบกันได้ ในอีกวัฒนธรรมหนึ่งไหม ไม่ว่าสิ่งที่ เราสนใจศึกษานั้นจะเป็นโครงสร้าง มโนภาพ พฤติกรรม หรือทัศนคติ

ในตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว เราอาจจะดูความก้าวร้าวในแง่ของโครงสร้าง เราสามารถตรวจสอบพฤติกรรมในฐานะที่เป็นการกระทำก้าวร้าว หรือเราอาจจะถือความก้าวร้าวเป็นทัศนคติในแต่ละกรณี เราสามารถคาดหมายได้ว่าเราจะพบสิ่งที่มาเทียบเคียงกันพอที่จะเปรียบเทียบกันได้เกินกว่าหนึ่งวัฒนธรรม แต่พฤติกรรมอื่น ๆ ที่จะเอามาเชื่อมกับโครงสร้างที่มีร่วมกันในทุกวัฒนธรรม หรือที่จะสังเกตได้ทันทีอาจจะหาไม่ได้ง่ายนัก ยิ่งกว่านั้น ทัศนคติความก้าวร้าวอาจจะถูกปิดบังไว้ โดยการควบคุมทางสังคมในบางวัฒนธรรม เช่น ญี่ปุ่น ในขณะที่ ในอีกวัฒนธรรมหนึ่งจะแสดงออกมาให้เห็นชัดกว่า ในกรณีนี้ คนในวัฒนธรรมหนึ่งก้าวร้าวกว่าอีกแห่งหนึ่งหรือเปล่า

ภาษาที่ใช้ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาได้ เราจะกล่าวถึงโครงสร้างหรือมโนภาพได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์เกินกว่า 1 ภาษาได้หรือไม่ ถ้าเราทำได้สบาย ๆ ในภาษาหนึ่ง แต่ทำไม่ได้ อีกภาษาหนึ่ง เราจะรู้ได้อย่างไรว่ามันมีอยู่จริงหรือไม่ถ้ามันมีอยู่จริง มันแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมได้อย่างไร

มีเรื่องอะไรบ้างที่เราจะนำมาศึกษาข้ามวัฒนธรรมได้ ก่อนอื่นเราต้องถามตัวเองว่าสิ่งที่เราสนใจมีความสำคัญในวัฒนธรรมนั้น ๆ หรือไม่ ถ้าดูว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย หรือเกือบจะไม่มี ความหมายอะไร มันก็ไม่มีค่าควรแก่ความพยายามของเราที่จะไปศึกษา และเราจะถูกขัดขวางและกลุ้มใจเปล่า ๆ ปัญหาการวิจัยจำเป็นต้องเป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีความหมายในทุกกลุ่มวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยในกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ได้เข้ามา ร่วมกันศึกษา ไม่ใช่ว่าน่าสนใจและมีความหมายแต่เฉพาะในวัฒนธรรมของผู้ริเริ่มงานวิจัยข้ามวัฒนธรรมแต่เพียงผู้เดียว

เรื่องที่จะนำมาศึกษาข้ามวัฒนธรรมมีมากมาย มีการวิจัยมากทีเดียวเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กทั้งในด้านสติปัญญา และด้านสังคม เรื่องเกี่ยวกับค่านิยม ทัศนคติและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ในด้านพยาธิสภาพทางจิต และในจิตวิทยาองค์การ แรงงูใจ และอื่น ๆ

กลุ่มวัฒนธรรมซึ่งไม่ใช่กลุ่มหลักสามารถให้ทฤษฎีที่แตกต่างไปจากทฤษฎีหลักอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปได้หรือไม่ อาจจะเป็นไปได้ว่าคนส่วนใหญ่ของโลกอาจจะมีพฤติกรรม

ในการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างได้ผลซึ่งไม่จำเป็นจะต้องตรงกันกับภูมิปัญญาของจิตวิทยาตะวันตก ความเป็นไปได้เหล่านี้เป็นเรื่องที่น่าตื่นเต้น แต่ก็มีปัญหาว่าเราจะนำมาแสดงให้เห็นได้อย่างไร

นี่เป็นการนำไปสู่ปัญหาคำว่า “อย่างไร” ซึ่งเป็นปัญหาทางด้านการเปรียบเทียบวิธีการวิจัย

ปัญหาคำว่า อย่างไร : วิธีการทางการวิจัยข้ามวัฒนธรรม

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น เราสามารถแบ่งการศึกษาข้ามวัฒนธรรมได้เป็น 3 ประเภท

1. การหาสิ่งที่เป็นสากล
2. การเน้นวัฒนธรรมเฉพาะแห่ง
3. การตรวจสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ

1. การหาสิ่งที่เป็นสากล

ในเรื่องนี้เราจะพบการศึกษาประเภทที่ถามว่าทฤษฎีตลอดจนผลวิจัย ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากการศึกษาในวัฒนธรรมหนึ่งจะได้รับการสนับสนุนในอีกวัฒนธรรมหนึ่งหรือไม่

ในการทดสอบข้อนี้ มีวิธีการการวิจัยหลายอย่างที่ทำได้ ตัวอย่างเช่น เราอาจจะเลือกวัฒนธรรมลักษณะต่าง ๆ มากลุ่มหนึ่งซึ่งคาดว่าจะมีพฤติกรรมตามทฤษฎีหรือใช้วิธีเลือกวัฒนธรรมซึ่งต่างกันมากกับอันเดิม ถ้าพบอะไรที่ต่างไปจากพฤติกรรมที่เราทำนายไว้ เราก็จะอธิบายได้ในแง่ของระดับการนำทฤษฎีไปใช้ต่างวัฒนธรรม

2. การเน้นวัฒนธรรมเฉพาะแห่ง

นี่เป็นแนวทางของจิตวิทยาท้องถิ่น ซึ่งคล้ายกันกับวิธีการแบบชาติพันธุ์วิทยา/มานุษยวิทยา ในการที่เข้าไปซึมซับอยู่ในสภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมนั้น ๆ แนวคิดนี้เห็นว่าวัฒนธรรมแต่ละแห่งมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว และปฏิเสธอิทธิพลภายนอกที่มีต่อพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมที่กำลังศึกษา วิธีการแบบนี้ Berry (1973 & elsewhere) เรียกว่าวิธีแบบ emic มากกว่าที่จะเป็น etic

แนวทางแบบนี้ชี้ให้เห็นความแตกต่างในการตีความเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและค่านิยมซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมทั้งทางด้านสังคมและสติปัญญา มีการเปรียบเทียบผลวิจัยต่าง ๆ

ในเชิงการอภิปรายมากกว่าในเชิง
ประจักษ์

3. การตรวจสอบปฏิสัมพันธ์

ระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ

ในขณะนี้มีการศึกษามากมายใน
เรื่องการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม
ในเรื่องชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย กลุ่ม
วัฒนธรรมที่ย้ายถิ่น ผู้ย้ายถิ่นชั่วคราว
ในประเทศอื่น ๆ และนักศึกษาต่างชาติ
งานวิจัยเหล่านี้สนใจเรื่องที่จะเป็น
ผลร้ายต่อวิถีชีวิตตามประเพณีดั้งเดิม
เมื่อผู้คนย้ายไปในที่ซึ่งสภาพแวดล้อม
ทางวัฒนธรรมต่างออกไป เรื่องปัญหา
ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม
อันใหม่ก็ได้รับการศึกษาอย่างกว้าง
ขวาง และอีกเรื่องที่น่าสนใจก็คือผล
ของการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่พัฒนา
ไปแล้วอย่างรวดเร็ว นักวิจัยกลุ่มนี้สนใจ
เกี่ยวกับอิทธิพลของการมีลักษณะ
แบบเมือง เทคโนโลยีและระบบการ
สื่อสารใหม่ ๆ และผลที่บริษัทธุรกิจ
แบบหลากหลายชาติมีต่อชีวิตความ
เป็นอยู่ของคนและค่านิยมตามประเพณี
ดั้งเดิม

ระเบียบวิธีการวิจัย

นักวิจัยข้ามวัฒนธรรมมีวิธีการ
หลายแบบที่จะนำมาใช้กับเรื่องเหล่านี้
ได้ แนวทางที่สำคัญของการวิจัยข้าม
วัฒนธรรมคือ การเปรียบเทียบ ซึ่งมีวิธี
การหลักในการทำวิจัย 2 วิธีคือ การ
ศึกษาเชิงประจักษ์ และการใช้แหล่ง
ความรู้ทางด้านประชากร ประวัติ
ศาสตร์ และชาติพันธุ์วรรณา นอก
จาก 2 วิธีดังกล่าวแล้วยังมีวิธีที่ 3 คือ
การศึกษาอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับกลุ่มซึ่ง
กำลังอยู่ในสภาวะเปลี่ยนแปลงเช่น ใน
กรณีของผู้ย้ายถิ่นหรือในสังคมที่กำลัง
เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเปรียบเทียบ
นี้ทำทั้งก่อน ระหว่าง และหลัง
การเปลี่ยนแปลง

1. วิธีการเชิงประจักษ์

เราสามารถ应用技术ได้หลาย
แบบดังนี้

การสำรวจและแบบสอบถาม

การใช้แบบทดสอบและมาตรวัด

การศึกษาแบบกึ่งการทดลอง

การศึกษาในห้องแล็บ : การ
ตอบสนองต่อสิ่งเร้า การเล่นเกมบท
บาท

การจัดกระทำสถานการณ์ทาง
สังคม

การสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง
การสำรวจและแบบสอบถาม
สร้างขึ้นเพื่อการวิจัยที่ทำโดยเฉพาะ จำ
เป็นต้องมีการทดสอบนำร่องเพื่อให้มัน
ใจว่าคำถามใช้ได้

การใช้แบบทดสอบและมาตรวัด
ต้องมีความระมัดระวังมากในการที่จะ
เลือกและใช้แบบทดสอบ เพราะแบบ
ทดสอบนั้นถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้งาน
ในวัฒนธรรมที่ต่างออกไป

การศึกษาแบบกึ่งการทดลอง วิธี
การที่ใช้กันเป็นหลักคือการวิจัยตาม
แบบเพียเจต์ ซึ่งมีการสร้างสิ่งเร้าขึ้น
ตามจุดประสงค์ และผู้ถูกทดสอบได้
รับการทดสอบทีละคนโดยผู้วิจัยตาม
ทฤษฎี

การศึกษาในห้องแล็บ มีหลาย
วิธีที่ทำได้ เช่น การจัดกระทำเชิง
ทดลองกับบุคคลและกลุ่ม การตอบ
สนองต่อสิ่งเร้ามาตรฐาน เช่น การฉาย
หนัง และวิดีโอ และการฝึกหัดเล่น
สวมบทบาท

การจัดกระทำสถานการณ์ทาง
สังคม ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนห้อง
เรียนและปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม โดยการ
เปลี่ยนแปลงการติดต่อและการมีส่วน
ร่วม

การสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง
เป็นวิธีที่ได้ผลดีมากถ้าทำด้วยความ
ระมัดระวัง ต้องมีการฝึกฝนผู้สัมภาษณ์
และแบบสัมภาษณ์จะต้องสร้างขึ้นเพื่อ
จุดมุ่งหมายนี้โดยเฉพาะ

2. การใช้ข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ
ข้อมูลที่ได้ ในวิธีการเชิง
ประจักษ์แบบต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมา
แล้วนั้นเก็บมาเพื่อใช้ในการศึกษาใน
แต่ละเรื่องโดยเฉพาะ เมื่อเราจะใช้
แหล่งข้อมูลอื่น ๆ ข้อมูลเหล่านั้นอาจ
จะถูกเก็บมาด้วย เหตุผลต่าง ๆ นานา
ในระยะเวลาต่าง ๆ กัน แหล่งข้อมูลที่เป็น
ที่รู้จักกันดีที่สุด และใช้กันบ่อยที่
สุด น่าจะเป็น Human Relations Area
Files ซึ่งเป็นที่รวมของผลวิจัยต่าง ๆ
ซึ่งในระยะเริ่มต้น Murdock ได้เป็นผู้
รวบรวมไว้ในช่วงทศวรรษของปี 1930
ในช่วงเวลาที่ผ่านมาก็ได้มีการเพิ่ม
ข้อมูลและทำให้ Files เหล่านี้ทันสมัย
ขึ้น ถึงแม้ว่า Files เหล่านี้จะเป็นแหล่ง
ข้อมูลที่มีค่า แต่ก็เกิดการเปลี่ยนแปลง
ขึ้นหลายอย่างในสังคมซึ่งมีข้อมูลอยู่
ใน Files เหล่านี้ อย่างไรก็ตาม การ
ศึกษาที่สำคัญหลายเรื่องก็ใช้ Files
เหล่านี้เป็นแหล่งข้อมูล (เช่นงานของ

Barry, Bacon & Child; Whiting and Child)

การวิเคราะห์แบบเมต้าก็เป็กรูปแบบใหม่ของการวิจัยแบบนั้

ปัญหาที่ใหญ่ที่สุดเกี่ยวกับวิธีการแบบนี้ก็คือ งานฉบับดั้งเดิมนั้ อาจจะไม่ได้นั้จุดมุ่งหมายเดียวกันหรือวิธีการแบบเดียวกัน ผู้วิจัยต่างคนก็ต่างทำงานวิจัยของตนในเวลาต่าง ๆ กัน และกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มก็จะมีลักษณะต่าง ๆ กันไป

3. การศึกษากลุ่มวัฒนธรรมภายใต้สภาวะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การศึกษาแบบนี้มีวิธีการให้ใช้ได้หลายวิธี ถึงแม้ว่าจะใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์กันบ่อย แต่เราก็สามารถใช้วิธีการเชิงประจักษ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นได้ทุกวิธี การสังเกตพฤติกรรมและข้อมูลทางประชากรก็สามารถช่วยเพิ่มเติมข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบตัวต่อตัว

ผลของการศึกษามีความหมายว่าอย่างไร การแปลความหมายข้อมูลข้ามวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญ

ด้วยวิธีการเหล่านี้ เราก็มีแนวโน้มที่จะพบข้อมูลทั้งที่เหมือนกัน และ

ต่างกันจากวัฒนธรรมทั้งหลายที่ศึกษา ในกรณีนี้เราจะตัดสินใจได้อย่างไรว่าความเหมือนกันหรือต่างกันนี้สัมพันธ์กับวัฒนธรรม

ในการศึกษาเชิงประจักษ์ จะมี การแสดงผลทางสถิติ เช่น มีนัยสำคัญ หรือมีความสัมพันธ์กัน ค่าของ F หรือไคสแควร์ เป็นต้น ก่อนที่เราจะมั่นใจว่าผลเหล่านี้มีนัยสำคัญทางวัฒนธรรมจริง ๆ เราก็จำเป็นต้องตรวจสอบปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่อาจจะส่งผลต่อผลการศึกษา ขอให้ลองพิจารณาปัจจัยเหล่านี้

ความเท่าเทียมทางบทบาทของโครงสร้างและประเภทของพฤติกรรม การใช้แบบทดสอบและมาตรวัดที่เหมาะสม

ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่เหมาะสม

มาตรฐานของความสุภาพที่เหมาะสมในการดำเนินการวิจัย

วิธีการวัดที่เหมาะสม

การเลือกตัวอย่างที่เหมาะสม

ความเท่าเทียมเกี่ยวกับความหมาย บทบาท ของสิ่งที่ศึกษา

เพื่อให้การเปรียบเทียบผลการวิจัยระหว่างวัฒนธรรมมีความเที่ยงตรง

ผู้วิจัยต้องมั่นใจว่าเขาวัดหรือสังเกตสิ่งเดียวกันในแต่ละวัฒนธรรม เพราะพฤติกรรมที่ถูกสังเกตอาจแตกต่างกัน แต่มีบทบาทเหมือนกัน และพฤติกรรมเดียวกันอาจมีความหมายแตกต่างกัน ในวัฒนธรรมที่ต่างกัน ตัวอย่างเช่น ความหมายของกริยาท่าทาง เป็นต้น

การใช้แบบทดสอบและมาตรวัดที่เหมาะสม

องค์ประกอบนี้กล่าวถึงการเลือก และ/หรือ การสร้างเครื่องมือในการวิจัย เราพบบ่อย ๆ ว่าผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือที่มีหลักฐานว่าใช้ได้ดีในวัฒนธรรมที่เครื่องมือนั้นถูกสร้างขึ้นมา แต่ปัญหาก็มีอยู่ว่าเครื่องมือนี้จะสามารถนำไปใช้ได้ ในวัฒนธรรมอื่นได้ขนาดไหน ในการสร้างแบบทดสอบและมาตรวัดทางจิตวิทยาที่ได้มาตรฐาน ผู้สร้างจะเลือกข้อคำถามจากข้อคำถามจำนวนมาก ๆ ดังนั้นถ้านักวิจัยข้ามวัฒนธรรมต้องใช้แบบทดสอบมาตรฐาน เขาควรจะต้องรู้ว่าข้อคำถามที่อยู่ในแบบทดสอบมาตรฐานนั้นเลือกมาอย่างไร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเกณฑ์มาตรฐาน ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น ได้มาอย่างไร และประชากรกลุ่มนี้คล้ายคลึงกับประชากร

ของงานที่นักวิจัยข้ามวัฒนธรรมกำลังจะศึกษาอย่างไร การจัดลำดับของบุคคลเหมือนกันหรือไม่ การเรียงลำดับของข้อคำถามเหมือนกันหรือไม่ คำตอบของคำถามเหล่านี้มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะเครื่องมือที่เป็นแบบทดสอบความสามารถและมาตรวัดทางคลินิก

ความเหมาะสมของเนื้อหา

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า คำถามวิจัยควรเหมาะกับวัฒนธรรมของกลุ่มที่เราศึกษา ดังนั้นถ้าเราต้องสร้างเครื่องมือในการวิจัยเพื่อตรวจสอบคำถามวิจัยนี้ เราก็ต้องแน่ใจว่าเนื้อหาในเครื่องมือวิจัยเหมาะกับวัฒนธรรมนั้นด้วย ซึ่งมีความสำคัญมากในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ คำถามที่จัดไว้ต้องมีความหมายในความรู้สึกของผู้ตอบ มิฉะนั้นอาจไม่ได้รับการสนใจอย่างจริงจัง กรณีอื่น ๆ ที่ต้องคำนึงถึงเรื่องความเหมาะสมของเนื้อหา เช่น ในการวิจัยที่ศึกษาเด็ก การใช้เรื่องราว รูปภาพ ของเล่น หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ในการวิจัย ควรคำนึงด้วยว่า มีระดับของความคุ้นเคยและความน่าสนใจใกล้เคียงกันในกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ

ข้อคำถามส่วนใหญ่ในแบบทดสอบหรือมาตรวัดที่สร้างในวัฒนธรรมหนึ่งมักจะนำไปใช้กับอีกวัฒนธรรมหนึ่งได้ มีคำถามเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่อาจไม่เหมาะสม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้อคำถามในแบบทดสอบความสามารถ เกี่ยวกับปัญหาคณิตศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับชื่อต่าง ๆ หรือการอ้างถึงกีฬาของชาติ ซึ่งอาจเหมาะที่จะใช้ในการตรวจสอบความรู้ทั่วไปในวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ แต่อาจเป็นสิ่งแปลกในวัฒนธรรมของกลุ่มที่เรากำลังจะศึกษา อย่างไรก็ตาม การแก้ไขเพื่อที่จะทำให้เครื่องมือวิจัยเหล่านี้มีความเท่าเทียมกันในแง่วัฒนธรรม มิใช่เพียงแค่การใส่ข้อคำถามใหม่ให้ผู้วิจัยคิดว่าพอเพียงแล้วลงไปแทนเท่านั้น

ภาษาที่เหมาะสม ในการวิจัยข้ามวัฒนธรรมนั้นมักพบบ่อย ๆ ว่าภาษาของกลุ่มที่ศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งก็หมายความว่าต้องมีการแปลคำแนะนำต่าง ๆ และเครื่องมือวิจัยจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่ทำงานแปลจะรู้ว่า ผู้แปลแต่ละคนอาจมีความเห็นแตกต่างกันได้ ดังนั้น

นั้นเพื่อขจัดปัญหาเรื่องนี้ ควรจะใช้การแปลกลับอีกครั้งหนึ่ง (back translation) กล่าวคือ ผู้แปลคนแรกจะแปลจากภาษาเดิมเป็นภาษาใหม่ แล้วนำเอกสารชุดที่แปลเป็นภาษาใหม่แล้วให้ผู้แปลคนที่สองแปลกลับมาเป็นภาษาเดิม แล้วนำฉบับที่เป็นภาษาเดิมทั้งสองฉบับมาเทียบกัน การแปลกลับนี้จะทำซ้ำจนกว่าความผิดปกติต่าง ๆ จะหมดไป ผู้แปลอาจใช้การถกเถียง พูดคุยกัน เพื่อแก้ปัญหในการแปลนี้ด้วยก็ได้

โดยทั่ว ๆ ไป แบบทดสอบหรือการสัมภาษณ์ควรจะใช้ภาษาเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นผู้ทดสอบหรือผู้สัมภาษณ์ควรจะเป็นผู้ชำนาญในภาษาที่ใช้ และควรได้รับการคัดเลือกและฝึกทักษะตามนั้น

มาตรฐานของความสุขภาพ แน่นอนว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ต้องยึดถือแนวปฏิบัติที่ยอมรับสุภาพในวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยกำลังเก็บข้อมูล อย่างไรก็ตาม แนวปฏิบัติที่ยอมรับได้ในวัฒนธรรมหนึ่ง อาจไม่เป็นที่ยอมรับในอีกสังคมหนึ่ง ซึ่งถ้าผู้วิจัยไม่ระมัดระวังอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดและการปฏิเสธ

ระหว่างกันได้ ยกตัวอย่างเช่น การเผชิญหน้าและประสานสายตาดตรง ๆ อาจเป็นกริยาที่นิยมกันในกลุ่มวัฒนธรรมตะวันตก แต่อาจไม่เป็นที่ยอมรับในวัฒนธรรมอื่น หรือการแสดงการรักษาหน้า อาจทำให้เกิดการตีความที่ผิดพลาดได้

การเลือกตัวอย่าง

เพื่อให้ผลการวิจัยข้ามวัฒนธรรมเปรียบเทียบกันได้อย่างเที่ยงตรง ผู้วิจัยต้องเลือกตัวอย่างที่คล้ายคลึงกัน มีงานวิจัยข้ามวัฒนธรรมจำนวนน้อยมากที่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนอย่างแท้จริงของวัฒนธรรมที่กำลังศึกษา แต่งานวิจัยข้ามวัฒนธรรมมักมีวิธีการเลือกตัวอย่างที่อาศัยเกณฑ์ที่ถูกกำหนดให้เหมาะสมกับเรื่องที่กำลังศึกษา

เพื่อยืนยันว่าการเลือกตัวอย่างโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกันในด้านต่าง ๆ นี่เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาอย่างจริงจังขอยกตัวอย่างคือ ถ้างานวิจัยข้ามวัฒนธรรมจะศึกษากลุ่มวัยรุ่นในสหรัฐอเมริกาและอินเดีย การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยม อาจทำให้เกิดอคติหรือความลำเอียงของกลุ่มตัวอย่าง เพราะสัดส่วน

ของตัวอย่างอายุ 18 ปี ที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมที่อเมริกาและอินเดียแตกต่างกันในทางกลับกันการคำนึงถึงชนชั้นวรรณะ เมื่อต้องการเลือกกลุ่มตัวอย่างในอินเดียเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ แต่ไม่จำเป็นในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในสหรัฐอเมริกา

ผลที่แตกต่างกันหมายความว่าอย่างไร

ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นปัจจัยสำคัญต่าง ๆ ที่นักวิจัยข้ามวัฒนธรรมต้องพิจารณา เมื่อวางแผนและดำเนินการวิจัย สมมติว่านักวิจัยให้ความสนใจกับปัญหาต่าง ๆ แล้ว และผลการวิจัยพบว่ามี ความแตกต่างกันระหว่างวัฒนธรรม เราควรสรุปว่าอะไร

ประการที่หนึ่ง ผลการวิจัยนำไปใช้ได้เฉพาะกลุ่มที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น มิใช่กับกลุ่มวัฒนธรรมทั้งหมด

ประการที่สอง ความแตกต่างนั้นอาจแสดงถึงความแตกต่างในเรื่องค่านิยม ความเชื่อในวัฒนธรรม หรือเป็นผลของความบกพร่องของตัวแปร เช่น ในการใช้มาตรวัดทัศนคตินั้น คำตอบในทางดีของวัฒนธรรมหนึ่งอาจจะเป็นคำตอบที่ไม่พึงประสงค์ในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง

ถ้าผลการวิจัยไม่พบความแตกต่าง ผู้วิจัยก็ควรระมัดระวังในการสรุปผลด้วย และควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อค้นหาว่าความแตกต่างหรือความคล้ายคลึงนี้เกิดขึ้นมาจากสาเหตุอะไรบ้าง

ทำไมต้องศึกษาข้ามวัฒนธรรม

เมื่อพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวถึงแล้ว ทำไมต้องทำวิจัยข้ามวัฒนธรรม (เพราะมีปัจจัยที่อาจเป็นปัญหามากมายกว่างานวิจัยในวัฒนธรรมเดียว) ผู้เขียนขอให้เหตุผลดังนี้

- งานวิจัยข้ามวัฒนธรรมเป็นสะพานเชื่อมระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่แตกต่างจากกัน

- งานวิจัยข้ามวัฒนธรรมเปิดโอกาสมีความร่วมมือระหว่างนักวิจัยซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่า

- ให้แนวในการมองวัฒนธรรมของตนโดยสะท้อนจากทัศนะของวัฒนธรรมอื่น

- การมีส่วนร่วมจากนักวิจัยที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมตะวันตก อาจหักล้าง/ต่อต้าน การครอบงำของวิชาการจากตะวันตก

- เปิดโอกาสและเป็นหนทางนำไปสู่การตีพิมพ์ผลงานของนักวิจัย (ที่มีใช้กันตะวันตก) ในวารสารระหว่างชาติ และเผยแพร่งานวิจัยในที่ประชุมระหว่างประเทศ ไม่ใช่ในฐานะคนแปลกหน้า แต่ในฐานะผู้ร่วมงานที่มีความสนใจร่วมกัน

ที่กล่าวข้างต้นเป็นเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับนักวิจัย ในแง่ของความเป็นสากลของการสอน ความรู้ที่เป็นที่ยอมรับในสาขาจิตวิทยา ผู้เขียนยกตัวอย่างจากสาขาของตน ดังนี้

- การให้ความสนใจอย่างระมัดระวังเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยข้ามวัฒนธรรม ทำให้ผู้วิจัยพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ มากมายที่อาจไม่เกิดขึ้นในงานวิจัยวัฒนธรรมเดียว ปัจจัยหลายตัวส่งผลกระทบต่องานวิจัยก็จริง แต่มิได้ถูกกล่าวถึงอย่างชัดเจน โมเดลของพฤติกรรมที่ระบุความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับวัฒนธรรมเป็นโมเดลที่ซับซ้อน และยุ่งยากในการตรวจสอบ

การค้นพบที่ยืนยันผลข้ามวัฒนธรรมนี้ อาจท้าทายองค์ความรู้ที่เป็นที่ยอมรับแล้ว หรืออาจมีคุณค่าต่อการขยายผลของทฤษฎีของพฤติกรรมมนุษย์สู่ความเป็นสากล วิธีการวิจัยข้ามวัฒนธรรมนี้สามารถใช้ตรวจสอบทฤษฎีที่

ต่างไปจากการตรวจสอบซ้ำ ๆ ในวัฒนธรรมหนึ่งเดียว

นอกจากนี้ยังมีเหตุผลเชิงปฏิบัติอีกมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วในหลาย ๆ ประเทศ กล่าวคือ

เพราะว่าวัฒนธรรมไม่หยุดอยู่กับที่ การศึกษาข้ามวัฒนธรรมช่วยตรวจสอบปัจจัยทางพหุศึกษาศาสตร์ต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อปฏิกิริยาของบุคคลต่อความเปลี่ยนแปลง การศึกษากลุ่มวัฒนธรรมใดในระยะก่อน ระหว่าง และหลัง การอพยพไปสู่ประเทศอื่น ทำให้เกิดความเข้าใจในปัญหา ความวิตกกังวล และวิธีการจัดการ และในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดความเข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงด้วย

- ความต้องการงานวิจัยระหว่างวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่การติดต่อระหว่างประเทศมีมากขึ้น และความจำเป็นที่จะพบกับผู้คนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันก็เป็นที่ยอมรับ การวิจัยข้ามวัฒนธรรมทำให้ภาพของพฤติกรรมของบุคคลจากวัฒนธรรมอื่นชัดเจนขึ้น เช่น ในการทำธุรกิจระหว่างชาตินั้น ถ้ามีความเข้าใจระหว่างกันจะทำให้การต่อรองดีขึ้น

นอกจากนี้ผู้เขียนให้เหตุผลของการทำงานวิจัยข้ามวัฒนธรรมว่า จากประสบการณ์หลายปีในการทำงานนี้ ผู้เขียนพบว่า การค้นพบข้ามวัฒนธรรมนี้เป็นสิ่งกระตุ้น และท้าทาย และสำหรับผู้สอนจิตวิทยาข้ามวัฒนธรรมจะช่วยให้นักเรียนได้เปิดรับความคิดที่เขาอาจไม่เคยคิดถึงมาก่อนเลยก็ได้